ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΚ ΚΕΣΣΑΝΗΣ

Προλήψεις

Ὅταν τρῶμε καὶ μᾶς πέφτει ἡ βοῦκα ἀπὸ τὸ στόμα μας κάτω, θέλει νὰ πῇ ὅτι σ' ἐκεῖνο τὸ σπῆτι θὰ πάῃ ξένος, μουσαφίρης.

Ὅταν τρῶμε τὰ ψίχουλα ποὺ τρίβονται στὸ τραπέζι, σημαίνει ὅτι τρῶμε τὸ τυχηρὸ τοῦ σπιτιοῦ, γι' αὐτὸ ἀποφεύγομε νὰ τὰ τρῶμε.

Ὅταν κάθεσαι κι' ἔρθῃ καὶ καθήσῃ ἀλογόμυιγα ἀπάνω σου, σημαίνῃ ὅτι θὰ χαιρετίσῃς ξένο πρόσωπο.

Ὅταν ξεπροβοδίσῃς πρόσωπο ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ σπῆτι σου, πρέπει ὅλη τὴν ἡμέρα ἐκείνη νὰ μὴν σκουπίσῃς τὸ σπῆτι, διότι ἐκεῖνος ποῦ φεύγει τὸν σκουπίζεις καὶ δὲν γυρίζει πίσω πειά.

Ὅταν χτενίζεσαι νὰ προσέχῃς τὶς τρίχες ποὺ μαζεύεις, ἀπὸ τὸ κεφάλι σου ὅταν πέφτουν, νὰ τὶς ρίχνῃς πάντοτε μέσα στ' ἀποχωρητήριο, διότι ἂν πέσουν σ' ἀλλουνοῦ χέρια, πρῶτον, ὅτι κακὸ θέλει μπορεῖ νὰ σὲ κάνῃ καὶ δεύτερον χάνεις τὴν πᾶσα εὐτυχία ποὺ ἔχεις.

Ὅταν ξεκινήσῃς τὸ πρωΐ ἀπὸ τὸ σπῆτι σου γιὰ νά πᾷς στὴν δουλειά, νὰ μὴ γυρνᾷς ποτὲ πίσω στὸ σπῆτι σου, ὅτι καὶ νὰ ξεχάσῃς, διότι αὐτὸ θὰ σοῦ βγῇ σὲ κακὸ μεγάλο στὴ δουλειά σου.

Ὅταν μπαίνει ξαφνικὰ μέσα στὸ σπῆτι σου ἕνα μαμοῦδι, ποῦ τὸ λένε «τζίτζικα» λένε ὅτι ἐκεῖνο τὸ σπῆτι θὰ πάρῃ εὐχάριστη εἴδησι.

Τὸ βράδυ ποτὲ νὰ μὴ καθρεπτίζεσαι, διότι ὅταν πέσῃς νὰ κοιμηθῇς τὴν σκιά σου πάντοτε θὰ τὴν αἰσθάνεσαι νὰ εἶναι πεσμένη ἀπὸ πάνω σου βαρειά.

Ὅταν βάνῃ ἡ νοικοκυρὰ νὰ πλύνῃ καὶ βρέχεται μπρός της, ἂν εἶναι ἀνύπανδρη σημαίνει ὅτι θὰ πάρῃ ἄνδρα μπεκρῆ καὶ ἂν εἶναι πανδρεμμένη ἔχει μπεκρῆ.

Ὅταν βάνῃ νὰ πλύνῃ καὶ βρέχει, λένε ὅτι δὲν τὴν ἀγαπᾷ ὁ ἄνδρας της κι' ἂν ἦτο πεθαμένος δεν τὴν ἀγαποῦσε. Κι' ἂν ἔκαμνε καλὸν καιρὸ τότε τὴν ἀγαπᾶ καὶ τὴν ἀγαποῦσε.

Ὅταν ἔχῃς καμμιὰ γειτόνισσα, ποὺ νὰ σὲ ἐχθρεύεται καὶ νὰ καταλαβαίνῃς ὅτι ζητεῖ πάντοτε ἀφορμὴ νὰ σὲ κάμῃ κακὸ ἢ νὰ φαγώνεται μετὰ σένα, νὰ πάρῃς πρῶτα τρία Σάββατα πρωϊὰ [1]) ζάχαρη καὶ νὰ ῥίξῃς στὶς κό-

1) Πρωΐ ; (πρωϊνά).

Καλαϊτζίδη, «Θρακικά» Αθ. τ. ΙΕ' 1941 σ. 318-321

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χες (γωνίες) τοῦ σπιτιοῦ σου, κι᾽ ὕστερα νὰ πᾶς καὶ νὰ πάρῃς καὶ ἀπὸ τὰ μνήματα ἀπὸ φρέσκο πεθαμένο μνημὸρ (τάφο) χῶμα χωρὶς νὰ μιλήσῃς καὶ νὰ προσπαθήσῃς μὲ κάθε κρυφὸ τρόπο νὰ τὸ ρίξῃς στὸ σπῆτι της καὶ νὰ πῇς ρίχνοντάς το, ὅπως ἀδιαφορεῖ καὶ ἔπαυσε νὰ ὁμιλῇ αὐτὸς ὁ πεθαμένος γιὰ τὸν ψεύτικον τὸν κόσμο, ἔτσι νὰ παύσῃ νὰ φαγώνεται καὶ νὰ ἀδιαφορῇ κι᾽ αὐτὴ γιὰ μένα, κι᾽ ὅπως τὸ λένε θέλουν νὰ ποῦν ὅτι κι᾽ ἔτσι γίνεται.

῞Οταν τρῶμε καλὴ ὥρα καὶ χορτάσωμε καὶ σκωνώμαστε ἀπὸ τὸ τραπέζι πρέπει ἀμέσως τὴν ἴδια ὥρα νὰ σκουπίσωμε στὸ μέρος τοῦ τραπεζιοῦ γιὰ νὰ ἔχωμεν ὑγείαν καὶ εὐτυχία στὸ σπητικό μας.

῞Οταν βασιλέψ᾽ ὁ ἥλιος κι᾽ ἔρθ᾽ καμμιὰ γειτόνισσά σου καὶ σὲ ζητήσ᾽ ἅλας ἢ προζύμ ἢ φωτιὰ ἀναμένη, δὲν πρέπει νὰ δώσῃς διότι δίνῃς τὸ ῥιζικὸ τοῦ σπιτιοῦ.

῞Οταν φᾶμε καλὰ καὶ πλησιάζει ἡ ὥρα ποὺ χορταίνουμε, πρέπει τὴν τελευταία βοῦκα νὰ κομματιάσωμε σὲ τρία μέρη καὶ νὰ τὴν ρίξωμε στὸ τραπέζι νὰ πεταχτοῦν μαζὶ μὲ τὰ ψίχουλα. Καὶ αὐτὸ τὸ κάμνει μόνον ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, κι᾽ ἂν δὲν ἔχει νοικοκύρη, τότε τὸ φκιάχνει ἡ νοικοκυρὰ καὶ ρίχνοντας λέει. Θεέ μ᾽ νὰ τὰ αὐγαταίνῃς καὶ νὰ τὰ περισσέψῃς.

῞Οταν σηκώνεται τὸ λείψανο πρέπει νὰ προσέξουν οἱ γειτόνισσες νὰ μὴν ξεχάσουν νὰ ξυπνήσουν τὰ παιδιά τους, ἂν κοιμοῦνται, διότι ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ πατιοῦνται ἀπὸ τὸ λείψανο δηλ. παθαίνουν μιὰ ἀρρώστεια, ποὺ πάντοτε θὰ θέλουν νὰ κοιμοῦνται. Καὶ τότε οἱ γονεῖς τους καταλαβαίνουν ὅτι εἶνε πατημένα. Γιὰ νὰ γιατρευθοῦν πρέπει νὰ τὰ πάγουν Παρασκευὴ βράδυ ξημερώνοντας Σάββατο σ:ὶς 12 τὰ μεσάνυχτα καὶ νὰ τὰ κυλήσουν τρεῖς φορὲς ἐπάνω στὸ λείψανο ἀπὸ τὸ ὁποῖο πατήθηκε τὸ παιδὶ χωρὶς νὰ μιλήσουν καὶ νὰ τὰ πάρουν νὰ φύγουν πάλι ἀμίλητοι χωρὶς νὰ γυρίσουν νὰ δοῦν πίσω τους ὡς ποὺ νὰ φθάσουν σπίτι τους. Τότε λέγουν ὅτι γιατρεύονται.

῞Οταν καμμιὰ φορὰ βγάζοντας τὰ παπούτσια μας τὰ πετοῦμε καὶ πέφτει τὸ ἕνα ἐπάνω στὸ ἄλλο, σημαίνει ὅτι ἐκεῖνος ποὺ ἔβγαλε τὰ παπούτσια του θὰ πάγῃ ταξείδι.

῞Οταν φύγῃς ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰ νὰ πᾶς σὲ ἐπίσκεψι ἢ στὴν ἀγορὰ καὶ σὲ τρώει ὁ λαιμός σου, λέγουν ὅτι κάποιος θὰ πῆγε στὸ σπίτι σου καὶ σὲ ζητᾷ.

῞Οταν κοροϊδέψῃς κανένα ποὺ τὰ μάτια του εἶνε στραβά, καὶ τὸν μιμηθῇς, πρέπει νὰ προσέξῃς νὰ μὴ περάσῃ γάτα ἀπὸ μπροστά σου, γιατὶ θὰ μείνουν καὶ τὰ δικά σου μάτια ὅπως τὰ στραβίζεις.

῞Οταν εἶνε ξαπλωμένο τὸ παιδί, δὲν πρέπει νὰ περνᾷς ἀπὸ πάνω του, γιατὶ ἐκεῖνο τὸ παιδὶ δὲν μεγαλώνει.

Ὅταν ἔχουμε νεκρὸ πρέπει νὰ προσέχουμε καλὰ μὴ τυχὸν περάση ἀπὸ πάνω του ποντίκι ἢ γάτα, γιατὶ μένει ἡ σκιὰ τοῦ νεκροῦ γιὰ πάντα μέσα στὸ σπίτι καὶ δὲν φεύγει ἂν δὲν φέρουν τὸν παπᾶ νὰ διαβάση ἢ νὰ κάμουν εὐχέλαιο.

Παραγκώματα (Παρωνύμια).

Ἀγιαλάρης — Ἀκανάκους — Ἀλεπούδας — Ἀχλαδᾶς.

Βαικώλας — Βέργους — Βούλτσιος.

Γιαλατζῆς — Γιάντσος — Γιακίμς — Γιεντζὲς — Γιουμίδ'ς — Γκάντζους — Γκιντίνας — Γκιουζέλας — Γκαμνιάτσος — Γκουντῆς — Γκουτζάρας.

Ἑξηντατρίχαινα (ἡ).

Θεοδωράκας.

Καλπούκς — Καμπανταῆς — Κανέλλας — Καποτνὸς — Καραλάζαινα (ἡ) — Καραμάλαμας — Καράμπελας — Καργατζούδα (ἡ) — Καρατσώλαινα (ἡ) — Καραφασλούδα (ἡ) — Κασούρας — Κατσκούδινα (ἡ) — Κατσολῖνος — Καφτάν'ς— Καψάλης — Κελλέρης — Κεραμίδας — Κερδέλης — Κηκνίκος — Κιουρτσῆς — Κιφάλας — Κλάψας — Κόκκινος — Κοκόρης — Κοκορδίτσης — Κολοβελόνης — Κοτραλῆς — Κουκόλ'ς — Κουλουκθᾶς — Κούπανος — Κουρτσκῆς — Κουτσουρᾶς — Κουτσὼ (ἡ).

Μάμαλης — Μανήκας — Ματσούκας — Μαυραγάνης — Μεριγκίγκις — Μολᾶς — Μοραλιᾶς — Μουχτάρης — Μουχτσῆς — Μπακάλ-μπασης — Μπαλχασούδα (ἡ) — Μπαντᾶς — Μπουμπόλ'ς — Μποῦμτσος.

Νοικοκύρης — Ντελῆ-Γιάν'ς — Ντιληθαναηλοῦδα (ἡ) — Ντοῦτσος — Ντρίγκου (ἡ).

Ξεκουρνιαυτάραινα (ἡ) — Ξυντός.

Παγκιόζ'ς — Παγκώζα (ἡ) — Παρέτσου (ἡ) — Παρτσαλοῦ (ἡ) — Πατελέρ'ς — Πατώκαινα (ἡ) — Πεπελὲς — Πιλύχρους — Πομάκ'ς — Ποραυτῆς — Πορἀφτ'ς — Πύργος.

Σαμαρᾶς — Σαμουλαδοῦ (ἡ) — Σκεπαρᾶς — Σκορδαλιᾶς — Σοῦτσος — Σύσκος — Σωρός.

Τεπελῆς — Τίραρης — Τιριρίμ'ς — Τοπάλ'ς — Τουλουμτζῆς — Τραλαλᾶς — Τσιμπουκᾶς — Τσιμπούρ'ς — Τσίρογλους — Τσιτσινιᾶς — Τσιτσία (ἡ) — Τσκαλᾶς — Τσολάκ'ς — Τσορκᾶς — Τσορμπατζῆς — Τσότσιος — Τσουλτζῆς — Τσιφλικάκης.

Χανιᾶς — Χασομέρης—Χατζαβρακοῦδα (ἡ)— Χατζακόπ'ς — Χώντης

Φελάλας — Φραντζῆς.

Μερικαὶ λέξεις.

Ἀποδιαβάζω	=	Ξεπροβοδίζω
Κόπτσες	=	κουμπιὰ
Κουμπλιὰ	=	ὄγκος ἀπὸ πέτρες ἢ ἀπὸ χώματα
Κοῦπτσα	=	κουκούτσια
Κουρνᾶς	=	βρύση
Μᾶσα	=	τραπέζι ὄρθιο
Παξάτια	=	πάθη
Σοφᾶς	=	Κάσα μεγάλη ποὺ βάζουν ροῦχα
Συνοβγάζω	=	ξεπροβοδίζω
Τριχωτὴ	=	κόσκινο

ΕΛΕΝΗ ΤΣΟΜΑΚΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Θιακὰ ἤθη καὶ ἔθιμα

Ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ «Θρακικὰ» τ. ΙΕ'

Ἑλένη Τσογκάκη: «Θρακικὰ» Αθ. τ. ΙΕ' 1941

Προλήψεις

«Ὅταν τρῶμε καὶ μᾶς πέφτῃ ἡ βούκα ἀπὸ τὸ στόμα γρήγορα θέλει νὰ πῇ ὅτι ἐκεῖνο τὸ σπίτι θὰ πάρῃ ξένος μουσαφίρης

Ὅταν τρῶμε ψίχουλα ποὺ πέφτουν στὸ τραπέζι σημαίνει ὅτι τρῶμε τὸ τυχερὸ τοῦ σπιτιοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἀποφεύγομε νὰ τὰ τρῶμε

Ὅταν κάθεσαι κι ἔρθῃ καὶ καθίσῃ ἀγριόμυγα ἀπάνω σου σημαίνει ὅτι θὰ χαιρετίσῃς ξένο πρόσωπο.

Ὅταν ξεπροβοδίσῃς πρόσωπο ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ σπίτι σου πρέπει ὅλη τὴν ἡμέρα ἐκείνη νὰ μὴ σκουπίσῃς τὸ σπίτι διότι ἐκεῖνος ποὺ φεύγει τὸν σκουπίζεις καὶ δὲν γυρίζει πίσω πιά.

Ὅταν χτενίζεσαι νὰ προσέχῃς τὶς τρίχες ποὺ μαδιοῦνται ἀπὸ τὸ κεφάλι σου ὅταν πέφτουν νὰ τὶς ρίχνῃς πάντοτε μέσα σὲ ἀποχωρητήριο διότι ἂν πέσουν σὲ ἐχθρικοῦ χέρια πρῶτον, ὅτι κακὸ θέλει μπορεῖ νὰ σὲ κάνῃ καὶ δεύτερον χάνεις τὴν πᾶσα εὐτυχία ποὺ ἔχεις.

Ὅταν ξεκινήσῃς τὸ πρωὶ ἀπὸ τὸ σπίτι σου γιὰ νὰ πᾶς στὴ δουλειὰ νὰ μὴ γυρνᾷς ποτὲ πίσω στὸ σπίτι σου καὶ νὰ ξεχάσῃς διότι αὐτὸ θὰ σοῦ βγῇ σὲ κακὸ μεγάλο στὴ δουλειά σου.»

«Ὅταν μπαίνῃ ξαφνικὰ μέσα στὸ σπίτι σου ἕνα μαμούδι, ποὺ τὸ λένε Τζίτζικα θὰ πῇ ὅτι ἐκεῖνο τὸ σπίτι θὰ πάρῃ νέα εὐχάριστη εἴδησι.

Τὸ βράδυ ποτὲ νὰ μὴ καθρεπτίζεσαι διότι ὅταν πέσῃς νὰ κοιμηθῇς σου πάντοτε θὰ αἰσθάνεσαι νὰ εἶναι καθισμένη ἀπὸ πάνω σου βαρειά.

Όταν βάνει ἡ νοικοκυρά νά πλύνῃ καί βρέχεται μπρός της ἄν εἶναι ἀνύπανδρη σημαίνει ὅτι θά πάρει ἄνδρα μουσκρῆ καί ἄν εἶναι παντρεμμένη ἔχει μουσκρῆ.

Όταν βάνει νά πλύνῃ καί βρέχει λένε ὅτι δέν τήν ἀγαπᾶ ὁ ἄνδρας της κι ἄν εἶναι ἀρραβωνιασμένος δέν τήν ἀγαποῦσε. Κι ἄν κάμνει καλόν καιρό τότε τήν ἀγαπᾶ καί τήν ἀγαποῦσε.

Όταν ἔχεις καμμιά γειτόνισσα πού νά σέ ἐχθρεύεται καί πού νά καταλαβαίνῃς ὅτι ζητᾶ πάντοτε ἀφορμή νά σέ κάμῃ κακό ἤ νά μαλώνεται μέ τά σένα, νά πάρῃς πρῶτα τρία Σάββατα πρωΐ ζάχαρη καί νά ρίξῃς στίς κόχες (γωνίες) τοῦ σπιτιοῦ σου, κι ὕστερα νά πᾶς κρυφά νά πάρῃς καί ἀπ τά μνήματα (~~νεκροταφ~~εῖα) ἀπό φρέσκο πεθαμένου μνημούρι (τάφο) χῶμα χωρίς νά μιλήσῃς καί νά προσπαθήσῃς μέ κάθε τρόπο νά τό ρίξῃς στό σπίτι της καί νά σάς ρίχνοντάς ὅπως ἀδιαφορεῖ καί ἔτσι σε νά φύγῃ αὐτός ὁ πεθαμένος [illegible] γύρισε τόν κόσμο ἔτσι νά παύσῃ καί μαλώνεται καί νά σέ ἀφήσῃ κι αὐτή τά μάτια κι ὅπως τό λένε θέλουν νά πῶ ὅτι [illegible] γίνεται.

Όταν τρῶμε καλή ὥρα καί χορτάσωμε καί σηκωνώμαστε ἀπό τό τραπέζι πρέπει ἀμέσως τήν ἴδια ὥρα νά σκουπίσωμε στό μέρος τοῦ τραπεζιοῦ γιά νά ἔχωμεν ~~ὑ~~ ὑγείαν καί εὐτυχία στό σπιτικό μας

Όταν βασιλέψῃ ὁ ἥλιος κι ἔρθ' καμμιά γειτόνισσά σου καί σέ ζητήσῃ ἀλάτι ἤ προζύμι (~~[illegible]~~ ζυμαριοῦ) ἤ φωτιά ἀναμένη δέν πρέπει νά δώσουμι διότι δίνουμι τό ριζικό (~~τυχερό~~) τοῦ σπιτιοῦ

Όταν κάμωμε καλά καί σηκωθῇ ἡ ὥρα πού χωριζόμαστε πρέπει τήν τελευταία βοῦκα μας νά κομματιάσωμε σέ τρία μέρη καί νά τήν ρίξωμε στό τραπέζι ~~μαζί~~ νά πετάξουν μαζί μέ τά ψίχουλα. Καί ~~[illegible]~~ αὐτό τό κάμνει μόνον ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ κι ἄν δέν ἔχει τότε τό κάμνει ἡ νοικοκυρά καί ρίχνοντας λέει. Θεέ μου νά τά αὐξαίνῃς καί νά τά πληθαίνῃς. (περισσεύῃς)

Μερικαί λέξεις (~~[illegible]~~

Ἀποδιαβάζω = ξεπροβοδίζω

~~Ἄφτρια = Καπνοδόχος~~

Κόπτσες = κουμπιά

Κοῦμπλιᾶ = ~~ἕνας~~ ὄγκος ἀπό πέτρες ἤ ἀπό χώματα

Κοῦπτσα = κουκούτσια

Κουρνᾶς = βρύση

Μᾶσα = τραπέζι ὄρθιο

Παξάτια = πάθη

~~Παρανόν = τό ἐσωτερικό τοῦ τζακιοῦ~~

Σοφᾶς = Κάσα μεγάλη πού βάζουν ροῦχα

Συνοβγάζω = ξεπροβοδίζω

Τριχωτή = κόσκινο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ